СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 118. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 22. травня 1930. VOL. XXXVIII. No. 118. Jersey City, N. J., Thursday, May 22, 1930. THREE CENTS.

ФЛЬОТА ПАРАДУЄ ПЕРЕД ГУВЕРОМ

З ВОЄННОГО КОРАБЛЯ „САРАТОГА". — Понад 50 воєнних кораблів витали перший раз президента Гувера як свого начального команданта. День був гарний і все відбулося в як найкращім порядку. Над кораблями літали 150 літаків разом з кермовим кораблем „Лос Енджелес".

Президент був дуже задоволений з паради й передав командантови ескадри, офіцирам і мужві привіт та признання за справність.

ДЕЙВИС НА РАЗІ ГОРОЮ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — З дотеперішних обчислень виходить, що при правиборах на сенатора з Пенсилвенії найбільше голосів має секретар праці Джеймс Дейвис. Разом з ним передує Френсис Бравн, кандидат на говернора.

Дейвиса й Бравна попирає політична машина Вера. Дейвис є певний побіди. Та осторонники Грондія і Пинша твердять, що їх кінцевий успіх буде по їх стороні.

Знамене при тих виборах є те, що мокрі здобули дуже поважну силу голосів. З того вносять, що при виборах в осени мокрі можуть поставити кандидата, котрий готов мати виглядн на побіду.

ГВЕЙЛЕН УСТУПИВ.

НЮ ЙОРК. — Згідно з поголосками поліційний комішенер Гвейлен таки уступив. Мейор Вокер покликав на його місце Едварда Молруней, котрий має за собою 34 літ поліційної служби. Кажуть, що Молруней є здібною й діловою людиною, але мимо того не надається на того рода начальне становище, яке повинно бути віддане цивільній і політично вишколеній людині.

Часописи підносять, що Вокер вибрав такого комішенера, котрий буде займатися поліційними ділами, а менше адвертайзментом своєї власної особи.

На зверх Вокер і Гвейлен розійшлися як приятелі, наговоривши собі взаїмно богато компліментів. Гвейлен вернув назад на своє давне становище — ґенерального менаджера товарового дому Венемейкера.

НА ПОЧТУ Й СУД ПО $12,000,000.

НЮ ЙОРК. — В Ню Йорку побудують дві величаві будівлі, а це суд і почту. На кождий з них признає державна скарбниця по $12,000,000.

ПЕРШЕНСТВО ВЕТЕРАНАМ.

ОЛБАНІ. — Ґенеральний прокуратор Ворд заявив, що між кандидатами на цивільні посади матимуть безпомічні інваліди при рівних кваліфікаціях завжди першенство.

МОРО НЕ УСТУПАЄ.

НЮАРК. — Амбасадор Двайт Моро заявив, що він не думає ратувати своєї кандидатури на сенатора з Ню Джерзи ріжними політичними триками, тому кандидує відразу на обі сенаторські каденції.

КУБА СВЯТКУЄ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ.

ГАВАНА. — В святкуванню 28-літної річниці незалежности Куби взяли участь американські маринарі й 29 американських літаків.

ДАЛЬШЕ НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ ҐЕНЕРАЛАМИ.

ВАШИНГТОН. — Перед сенатським комітетом для справ заграничних зізнавали заступники адмірала Чейз й Пренґ в справі заключеного в Лондоні морського договору й доказували, що Злучені Держави зістали тим договором скривджені.

Зате заступник адмірала Ярнел твердив, що Злучені Держави осягнули все, що тільки в даних обставинах могли дістати та що збройна американська сила в порівнанню з иншими державами на нічім не потерпіла.

КАЖУТЬ, ЩО НАСТАНУТЬ ЛІПШІ ЧАСИ.

ВАШИНГТОН. — На конвенції „Адвертайзінґ Федерейшен оф Америка" делегати нарікали на теперішні злі часи, але разом з тим потішали себе, що є всі дані, що відносини поправляться, та не літом, але аж під зиму.

ЖИДИ ОБСТАЮТЬ ЗА ЖИДАМИ.

НЮ ЙОРК. — Румунсько-жидівський американський комітет скликав наради до пенсилвенійського готелю в справі жидівських погромів у Румунії. Комітет рішив вислати до Вашингтону до секретаря Стимсона делегацію з сімох членів, щоби просити за американську інтервенцію в справі положення Жидів у Румунії. Делегація має домагатися, щоби секретар стейту заявив Румунії, що американські Жиди домагаються, щоби Румунія обходилася з Жидами в такий спосіб, як пристало на культурну державу.

НАЗИВАЮТЬ ТАРИФУ ДУРНОЮ.

НЮ ЙОРК. — Проти тарифового законопроекту підносяться дуже гострі слова критики. І так економіст Ізаак Маркоссон назвав її у своїй промові, виголошеній перед кубанською торговельною палатою, „страшенно дурною й економічно короткозорою". А Джеймс Муней, президент „Дженерал Моторс Експорт Компані", твердить, що нова тарифа накладає великі тягарі на фармерів, продуцентів та робітників і доводить до того, що не буде можна продати в Франції ні одного американського автомобіля.

ЩЕ СВІТИТИМЕ 10 БІЛІОНІВ ЛІТ.

МОНТРЕАЛ (Канада). — Д-р Еве твердить, що сонце світить вже 10 тисяч міліонів літ. І огріватиме землю ще й другі 10 білліонів літ. А потім покриють землю вічні леди.

ЧЕРЕЗ НЕУВАГУ ЖІНКИ ЗГОРІВ УВЕСЬ МАЄТОК.

Жінка фармера М. Филипки прасувала залізком білля. Через неувагу виляла баньку газоліни, яка в той момент експльодувала. Перестрашена хотіла втікти з хати, але не могла відчинити дверей. Тоді кинулася до вікна. Заки встигла дістатися на двір, огонь обхопив цілу хату, який попік їй руку і голову. Тепер вона знаходиться в шпитали. Фарма Филипки лежить 8 миль на полудне від Фліт, а 17 миль на захід від Коронейшен (Альберта). Маєток Филипки був заасекурований.

БІЙКА НА ПОЛЬСЬКОМУ ВІЧУ В ПЕРЕМИШЛІ.

В неділю, 26. квітня, відбувалося в Перемишлі віче, скликане польськими послами, що належать до табору санації. На вічу було теж біля 30 польських студентів. Коли один з санаційних послів почав говорити про те, що нині вже ніхто не вірить санації, а польські студенти стали йому притакувати, кільканацять поліційних агентів кинулися на студентів і почали силою викидати їх з салі. Почалася велика бійка, яка скінчилася сильним побиттям кільканацятьох польських студентів. Ендецькі часописи пишуть, що віче скінчилося в дуже неприхильному для санації настрою.

ПОЖЕЖА ТАРТАКУ В БОЛЕХОВІ.

Дня 20. квітня вибухла пожежа в тартаку й фабриці меблів у Болехові. Шкода виносить біля 300 тисяч золотих. Причиною пожежі — неосторожність з вогнем.

ПОЖЕЖА В ПЕРЕГІНСЬКУ.

Дня 16. квітня повстала пожежа в домі господаря Траюна Дмитра. Вогонь перекинувся скоро на сусідні будинки, так що згоріло разом 10 будинків. Шкода велика. Жертв у людях і в худобі не було. Вогонь вгасило місцеве населення.

ДУШОГУБСТВО.

Володимир Журавля з Тучап пов. Городок Ягайлонський. нещасливо любився в Катерині Лупак з тогож села. Тому, що ніяким способом не міг зєднати собі своєї любки, вбив її. ударом ножа в околицю серця. Опісля хотів поповнити самогубство й ранив себе ножем у груди. Але небезпека його життю не грозить.

НАЙДОРОЖЧЕ ВЕЛИКОДНЕ ЯЙЦЕ.

Англійські часописи доносять, що найдорожчим цьогорічним великодним яйцем було те, котре один дуже багатий мешканець Лондону (англійські часописи не хочуть подати його призвіща) купив своїй нареченій. Воно коштувало аж 10 тисяч фунтів стерлінгів, було ціле з чоколяди, а в середині находилися дорогоцінні перли. Цей Англієць наслідував Наполеона III, що в р. 1868 подарував своїй жінці ще дорожче великодне яйце. Поверхня цього останнього була зі щирого золота, а в нім було імя дісаревої, викуте брилянтами. В середині того яйця був нашийник перел вартости 20 тисяч фунтів стерлінгів.

ЦІКАВА СІМКА.

В Ліверпулю (Англія) дітоцій суддя переприводжував розправу проти сімох хлопців, котрі вкрали з сімох моторцьклів сім фляшок йодини, сім фляшок медицини на поріст волосся, сім фляшок на очи, сім пар ножиць, сім пуделок вазеліни, сім звоїв паперу і сім бандажів. Шістьох хлопців суддя звільнив, а одному загрозив, але їх таки було сім.

ЕДМОНТОНСЬКИЙ КОМУНІСТ НЕ ЛЮБИТЬ БРИТИСЬКОГО ПРАПОРА.

На вічу в Блеймор (Альберта) промовляв до зібраної товпи едмонтонський комуніст Дж. Солліван, кандидат на виборчий округ Ракі Мавнтен. В своїй промові заявив, що він є гордий з того, що має змогу промовляти до народу зпід червоного прапора. Не любить він тільки, що побіч червоного прапора повіває також „Юніон Джек", котрий не є товаришем червоного.

Нехай би котрий Канадієць виразився в подібний спосіб про большевицький прапор у Росії, то з певністю опинився б під стінкою. А там свобода, а тут капіталістичний режім. Там розстрілюють за таке, а тут навіть не арештують. — („Західні Вісти").

ЯК СВЯТКУВАЛИ В РОСІЇ ВЕЛИКДЕНЬ.

Під натиском населення була приневолена совітська влада зректися заборони великодних богослужень. Майже в усіх церквах була відправлена Служба Божа. Церкви були переповнені вірними. Настрій був такий, що підготовлені демонстрації безбожників не відбулися. З другого джерела довідуємося, що заборону святковання в деяких місцях виконано. Так пише один наш земляк, бувший полонений, що не зможе святкувати Великодня так, як його рідня. Він витає своїх рідних із Воскресенням Христа й пасхою і каже, що на сам Великдень мусить працювати тяжко в цегольні, щоби заробити на прохарчовання. Він пише, що там дуже важко вижити і чоловік мусить дуже тяжко працювати, щоби вижити.

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК.

Світовий інтернаціональний банк, заложений при реґулюванню сплат Німеччиною репарацій, уже почав свою працю. Першим ділом він виписав свої шери на суму 100 міліонів долярів, з яких 68 міліонів мають бути зачислені в основний капітал банку.

ТЕЖ ЗБИРАЮТЬ МАРКИ.

У звязку з останнім летом „Графа Цепеліна" пригадують пропажу значної скількости листів, які посилано раніше на цепеліні з метою мати їх у колекції марок. Особливо багато листів пропало підчас останнього лету „Графа Цепеліна", коли любителі філятелістики посилали самі собі листи, через цепелін, але ніколи їх не одержали. Хто любить „колектувати" чужі листи, не пощастило вияснити, бо листи не були реґістровані.

УКРАЇНСЬКА ПЯНІСТКА ЛЮБКА КОЛЕССА В СОФІЇ.

Болгарський офіціоз французькою мовою „Ля Булгаріє" з 8. квітня приносить біографію та світлину нашої пяністки Любки Колесси, яка давала 2 концерти в болгарській столиці, а саме 11. та 13. квітня ц. р.

МЕНДЛЯ СОКОРА ОБКИДАЛИ ВИБОРЦІ КАМІННЯМ.

Мендель Сокор з Букарешту, що прилетів якимось чудом до Чернівців і хотів би стати в черновецькім повіті послом, скаржився на спосіб, в який привитали його виборці села Чагра. Його і його Розновава обкидали камінням і Мендель Сокор робить за це відвічальним послa Жебера. А цьому знов ані не снится стати в обороні Менделя. Противно, він каже, що Мендель повинен бути вдоволений з того, що йому не поломали в Чагрі костей, бо буковинський народ не хоче нічого знати про інтернаціональну менделівську політику й тому повинен Мендель скоро полетіти туди, звідки прилетів.

„КОНТРРЕВОЛЮЦІЯ" В ХАРКІВСЬКІЙ БІБЛІОТЕЦІ.

Виявлено, що в харківській науковій бібліотеці в підвалах позакидувано богато совітських книжок, а на полицях переховується старанно книжки релігійного характеру. Богато документів, що мають відношення до революції, ніким не охоронялися й вони гинули марно.

СИН СТРІЛЯВ ДО БАТЬКА.

Підчас домашньої забави в Клепарові біля Рави Руської Іван Гірний стрілив з кріса до свойого батька, хотячи його вбити. Зі своїм батьком Іван Гірний жив у незгоді від довшого часу. Івана Гірного арештували.

ГРАБІЖ.

На дорозі біля села Бахорі, пов. Любачів, напало в ночи 4 зоруженців в палиці на Федька Зінкевича та П. Зланкевича з Любачева, які їхали до Ярослава. Грабіжники забрали їм 160 кг. вівса і 30 яєць вартости 29 зл. Одного з тих осібнякіє зловлено.

ЧУЖИННА ПРЕСА ПРО УКРАЇНЦІВ У ДОБРУДЖІ.

Віденський місячник „Націон унд Штаат" за лютий 1930 містить інформації про Українців у Добруджі, які помістив на підставі заміток, котрі подав свого часу черновецький „Час". Той самий місячник подає ще інформації про невідрадне положення українського приватного шкільництва під Польщею й зреферове книжку „На тривогу" Ів. Герасимовича, яку видала „Рідна Школа" у Львові.

УКРАЛИ ПОНАД 4 МІЛІОНИ.

Невідомі справники вломилися підчас Великодних свят до мешкання дідича П. Васілескула в Букарешті (Румунія) і вкрали дорогоцінности вартости понад 4 міліони левів. По злодіях пропав слід.

ЧУДО В КОСТЕШТАХ?

Кілька селян з Костешт (Румунія) принесли до Букарешту оставші цінні предмети зі згорівшої церкви. Між иншим найдено в руках одного згорілого священика цілком неушкоджене вогнем евангеліє. Всі предмети будуть виставлені в атенеумі, де зможе їх кождий оглянути за вступом. Гроші з цеї збірки призначені на запомогу оставших сиріт і вдів.

40 ЛІТ ПЕРЕЛЕЖАЛА В ЛІЖКУ.

В одному місточку в стейті Айова вмерла недавно якась Векен, 76-літня бабуся, яка останних 40 літ свойого життя пролежала в ліжку, хоч була зовсім здорова. Що було причиною цього чудацтва, ніхто досі не знає. Щойно її завіщання виявить мабуть причину, чому вона стільки літ зносила такі добровільні муки.

НЕБЕЗПЕКА СТРАЙКУ В СЯНІЦЬКІЙ ФАБРИЦІ.

В сяніцькій фабриці вагонів обнижили робітникам платню за акордову працю. Обурення робітників з того приводу є таке велике, що може дійти до проголошення страйку, тимбільше, що всі способи компромісу, які робітники поставили дирекції фабрики, дирекція відкинула.

ДУШОГУБСТВО ГЛУХОНІМОЇ.

В ляцькому лісі біля Золочева вбив хтось вистрілом з кріса 35-літну глухоніму Агапію Смолінську. Смолінська була вагітна. Причини душогубства досі незнані.

САМОГУБСТВО ВЧИТЕЛЬКИ.

В Новосільці біля Підгаєць застрілилася вчителька Софія Галер. Причиною самогубства — невдоволення з життя.

ВЕЛИКА ПОВІНЬ У ГАЛИЧИНІ

ВАРШАВА (Польща). — Південно-східна частина Галичини захоплена страшною повінню. Розливи рік залили величезні простори в районі Станиславівщини. Населенню заподіяні необчислимі шкоди. Місцями вода залила цілі села й мешканці їх змушені були ратуватися, тікаючи зі своїх домів.

Повінь перервала комунікацію на багатьох шляхах, а міжнародній потяг Букарешт-Варшава-Берлін застряв у дорозі й не прибув до Варшави. Комунікація між Румунією та Галичиною цілковито перервана.

АРЕШТОВАННЯ НАЙДУ.

ДГАРАСАНА (Індія). — Тут поліція арештувала заступницю Ґандія, котра тепер стояла на чолі протибритійського руху, поетку Сароджині Найду. Вона вашйшлася на цьому становищу після того, як поліція арештувала кілька тижнів тому заступника Ґандія, Аббаса Туабжі.

Найду вихована в Англії й по европейськи освічена. Арештовано її в той час, коли вона керувала нападом індуських націоналістів на місцеві склади соли. Підчас сутички з поліцією покалічено біля сотки Індусів.

ЗАВОРУШЕННЯ НЕ ПРИПИНЯЮТЬСЯ.

БОМБЕЙ (Індія). — Ріжного рода вибухи ексцесів зі сторони Індусів не припиняються по всій Індії. Хоч вони тепер мають не такий як раньше поважний характер, але цей стан треба трактувати лише тимчасовим заспокоєнням перед вибухом нової бурі.

300 поліцаїв оточили помешкання Всеіндуського Національного Конгресу й перевели в ньому пильну ревізію.

БИКРИВАЮТЬ ПЛЯНИ УГОРСЬКИХ МОНАРХІСТІВ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Місцева соціялістична газета „Право Люду" повідомляє, що серед угорських монархістів вироблено плян привернення королівського престолу синови останнього австро-угорського цісаря Карла, Оттови. По словам газети цей плян підтримує Мусоліні, який сподівається одружити доньку італійського короля з Оттом.

22 листопада Отто досягне свого повноліття. Це угорські монархісти візьмуть за причину до оголошення Угорщини монархією, а правним королем її має бути Отто. В цей саме час Горті подасться до димісії, а на його місце буде призначений тимчасово новий диктатор, представник Отта.

МУСОЛІНІ ЗА ФАШИЗАЦІЮ ЕВРОПИ.

МІЛЯНО (Італія). — На відкриттю нового дому міляньських фашисів Мусоліні виголосив промову, в якій зазначив, що всі трудноші в Европі може припинити лише загальна фашізація всієї Европи. Він сподівається, що фашистівський рух охопить скоро всю Европу в значно більших розмірах, ніж він є тепер.

ПОРОЗУМІННЯ З ҐАНДІ МОЖЛИВЕ.

ПУНА (Індія). — Англійський кореспондент Слоком відвідав Ґандія у вязниці. Ґанді говорив з ним чотири години, в присутности трох англійських офіцирів. Враження кореспондента від цеї розмови таке, що з Ґанді можна прийти до порозуміння на основі надання Індії домініяльних прав. Але з ним треба про це говорити поважно й закінчити переговори ще перед 20 жовтнем, на коли призначено скликати в Лондоні конференцію з представників Індусів та британського уряду для вироблення порозуміння.

Успіх такої конференції може бути забезпечений лише тоді, коли Ґанді погодиться на неї та дасть відповідний поклик до своїх прихильників. Заворушення в Індії може припинити також лише Ґанді, якого Індуси вважають своїм святим.

ПРОТЕСТАЦІЙНИЙ СТРАЙК У ПАЛЕСТИНІ.

ТЕЛ АВІВ (Палестина). — Жидівський національний комітет проголосив кількагодинний протестаційний страйк у всій Палестині. Страйк має відбутися в четвер. Починаючи з полудня й до пізної ночі мають бути замкнені всі жидівські інституції, склепи, театри й взагалі припинені всі роботи.

Цей страйк оголошено на знак протесту проти заборони іміграції до Палестини, яку зробив британський уряд без відома представників палестинського населення. Головний рабінат також видав поклик від себе, щоби все населення приєдналося до цього страйку.

„ГРАФ ЦЕПЕЛІН" НАД ОКЕАНОМ.

СЕВІЛЯ (Еспанія). — Тут одержано відомости, що один корабель бачив повітроплав „Граф Цепелін" недалеко Азорських островів. Він має перелетіти від Еспанії до Південної Америки 3,500 миль над водою. Радіотелеграф з повітроплава повідомляє, що на ньому все йде добре.

БАНДИТИЗМ І КОМУНІЗМ У ПАРІ.

ШАНГАЙ (Китай). — Національстичне правительство повідомляє, що в провінції Кіянгсі все більше зростає руїна, яку виконують бандити та комуністичні банди. Губернатор провінції просить прислати нанкінське військо, бо бандити загрожують повною руїною провінції й загибілю Европейців.

МЕЙОР БЕРЛІНА МАЄ УСТУПИТИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Головний посадник міста, Бес, має уступити зі свого становища, на підставі постанови прусского дисциплінарного суду. Обвинувачують його в занедбанню своїх обовязків та в злому провадженню справ.

Тут уважають, що Бес упав жертвою необмеженого довіря до своїх ближчих співробітників, а також ексцентричности своєї жінки. Для добування засобів на дороге футра її він змушений був робити деякі „порозуміння" з місцевими контракторами. Минулого року Бес був в Америці. Коли в Берліні піднялася кампанія проти нього, він був приневолений поспішно вертатися до Німеччини.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.0
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БРІЯНОВА ВУДКА.

Французький політик Бріян виступив уже з напів викінченим пляном европейської федерації. Нема в ньому нічого нового. Не новий самий замисл: з подібними плянами виступали фантасти вже дві сотки років. Не новий він практично: для федерації держав уже є практичні взірці в світі. Все таки плян цікавий як чергове зусилля найти можливість погодити політичні й економічні противенства між державами Европи. Бріян запевняє, що се можна осягнути дорогою міждержавної організації; коли всі держави будуть примушені слухати не тільки себе, але й спільного міждержавного уряду, то вони з конечности будуть затирати суперечности між собою.

Чи се можливе нині, се видно по відгуках ґазет на плян Бріяна. Німеччина, яка з огляду на свою силу й осереднє положення в Европі, мусить бути ключовим каменем такої міжнародної організації, яку пропонує Бріян, відноситься до пляну ворожо. Вона бачить у ньому тільки нову пробу Франції удержати своє верховодне становище в Европі. В подібний спосіб, як Німеччина, дивляться на плян инші держави, які не погоджуються на французьку геґемонію, в першу чергу Італія. Еспанські ґазети теж дораджують урядови держатися обережно. Серед такої маси упередження до переведення пляну ще певно далеко. І певно не Франції, що ще досі використовує свою воєнну побіду в великій війні, треба було виступати з подібним пляном, коли їй о плян ходило.

Коли з таким упередженнем дивляться на плян Бріяна держави, то недержавні народи Европи мають ще тим менше основ витати його. Недержавні народи мають добрий примір з існуючих уже міждержавних орґанізацій, що замісць стати обороною поневолених, вони станули забороломи, об котре розбивалися заходи коло їх визволення. Такою міждержавною орґанізацією до певної міри була австро-угорська монархія, і службу таких організацій для недержавних народів добре означив один австрійський міністер, коли він сказав до Мадярів: „Ви пануйте над своїми варварами (так він називав недержавні народи), а ми, Німці, будемо правити своїми". Таке менче-більше значіння буде мати й пропонована Бріяном федерація держав: у ній держави будуть сваритися за свої інтереси, економічні й політичні, але кожда буде мовчати за народи, поневолені другою державою, щоби другі не говорили про народи, поневолені нею. Так є нині на зборах Ліґи Народів, так певно буде на зборах всеевропейської федерації. Нема що поневоленим народам Европи ждати визволення від Бріянової федерації. Визволення кождого народа може далі прийти тільки від власних зусиль поневоленого народа.

М. Данильченко.

ВІД ПОЛІТИКИ ДО ЕКОНОМІКИ.

Статистика показує, що 95% людей вмірає бідними, а тільки 5% вмірає багатими або заможними. Світ багатіє все більше і більше; новим винаходам ще не видно кінця, а кождий новий винахід творить нові багатства. Але на долю бідних з того нового багатства припадає дуже мало. Багатий в більшости робиться ще багатшим, а бідний в кращому випадку тільки трохи поліпшує свій матеріяльний стан.

Чому це так?

Відповіди можуть бути ріжні, але годі вирішити це питання. Комуністи кажуть, що потрібно все розділити по рівні і тоді всім буде добре. Але 12-літна практика російського розподілу показала противне; всім стало безмірно гірше, бо всі, за винятком комуністичних володарів, стали бідними, босими і голодними. Іде постійна війна міста з селом за шматок хліба.

Може людська натура противиться розподілові незалежно від здібности чи працьовитости людини, чи може закони економіки беруть перевагу над теорією всесвітньої справедливости. Бо життя виказує, що як в первіснім стані людського життя, так і тепер тієї справедливости на землі нема.

Нерівність розподілу багатства між людьми мабуть буде завше і ніяка соціялістична пропаґанда не зможе знищити цієї нерівности через ту просту причину, що люде і їх здібности не були і ніколи не будуть однаковими. Та різку нерівність можна й потрібно зменшувати. Культурний світ до цього вже йде, що правда, не з таким поспіхом і не тими методами як в уславленій большевії, але зате з кращими наслідками ніж там. Те провалля, яке раніш так різко ділило бідних і багатих уже значно зменшилося, а започаткована Американцями співпраця кляс — всупереч Марксовій боротьбі кляс — може з часом і зовсім засипати ту прірву.

Практичний соціялізм.

Перед кількома роками почався в Злучених Державах цікавий рух в напрямі практичного утворення — я-б сказав — чисто американського соціялізму. Властителі або керовники великих компаній притягають до участи в своїх підприємствах не тільки своїх директорів та старших службовців, але й робітничу масу і навіть споживачів своїх виробів або банки своїх клієнтів.

Це витворює інтерес до розвитку компанії як з боку продуцентів-робітників, так і з боку консументів публики. Скількість уділовців в деяких компаніях доходить до соток тисяч людей. Після останнього осіннього біржевого краху скількість уділовців у великих компаніях з кожним місяцем продовжує збільшуватися. Можливо, що цей цілком практичний рух в напрямі володіння джерелом богатств приведе до замирення між соціялізмом і так званим капіталізмом.

Я кажу „так званим" капіталізмом, бо в дійсности більшість з нас — не знаючи про це — є учасниками того капіталізму.

Чим скорше армія банкових депозиторів дорoсте до зрозуміння своїх інтересів і почне розумно, а не через спекуляцію, використовувати **силу** своїх грошей для себе, то тим скорше вона причиниться до мирного розподілу багатств серед ширшого загалу, а значить і поліпшення свого власного добробуту.

Дрібні капіталисти.

За останні кілька років централізація капіталу зросла надзвичайно, але разом з тим зростає й демократизація того капіталу. Вже мало є великих підприємств, якими володіє одна особа. Промисловий як і земельний февдалізм вже віджили свій вік. Теперішні великі компанії є створені з тисячів дрібних інвесторів, се є з дрібних капіталистів. Великі компанії на уділах дуже рідко контролює оден чоловік. Форд є виїмковим явищем. Зразком може бути слідуючий випадок: Недавно зайшла боротьба за провід між директорами американської компанії Стандард Ойл тф Індіяна. Сю компанію перед 20 роками заснував всім відомий біліонер Ракефелер.

До сього часу всі думали, що він її контролював, але коли прийшло до боротьби, то виявилося, що всемогучий Ракефелер володіє менше як 10 процентом капіталу. Показалося, що більше як 90 процент уділів належало до ста тисяч дрібних інвесторів, банків та асекураційних компаній. Се є показчик того, як всі ми можемо бути складовою частиною того, так званого капіталізму.

Між иншим перевагу Ракефелерові в його боротьбі за провід дала фінансова інституція італійської іміґрації в Каліфорнії, яка має шери названої компанії на великі міліони долярів.

Що зробили Італійці, а що ми.

Італійська іміграція Каліфорнії, яка там не є більша як українська в Ню Йорку і його околицях, зуміла за 25 років з дуже малих початків збудувати фінансову інституцію, капітал якої тепер перевисшає два біліони долярів. Її фінансові інтереси обхоплюють всю Америку від Каліфорнії до Ню Йорку. Вона контролює шість чи сім великих банків з більше як 500 філіями. Вона приймає участь в сотках ріжних великих підприємств, а також має великі фінансові інтереси в Італії і других частинах Европи. В її бюрах працюють десятки тисяч Італійців. Італійської іміґрації в стейтах є коло міліона, але банки тої компанії мають більше як півтора міліона депозиторів. Се показує, що вони виробили до себе довіря і серед чужинців, бо инакше вониб не вкладали до неї своїх ощадностей. Контроля компанії лежить все в руках Італійців. Це значить, що Італійці використовують заробітну силу чужих грошей для себе і тим збільшують свій добробут. Я не є Італійцем, але вже від кількох років держу уділи „Тренс Америка Корпорейшен".

Уділовці тої спілки не цікавляться, до якої хто з них належить партії чи нації і яку визнає віру. В бізнес вони не вносять релігійних і політичних сварок.

А ми, американські Українці, забогато займаємося „політикою". Того рода „політика" не розвине наших економічних і духових сил, але розумно ведена економічна орґанізація нашої іміґрації піднесе нас фінансово й політично. Нам все ще бракує почуття солідарности й економічної згідливости. Ми витрачуємо нашу енерґію на сварки релігійні і вузко-партійні. З нашої дрібничкової отаманщини звичайно користи нема ніякої, а хіба поміч ворогам нашого народу.

В Америці маємо добру нагоду вчитись від найкращих в світі орґанізаторів — себто Американців. Італійці це давно зрозуміли. Пора вже й нам взяти це на розум. Політику нехай роблять дійсні політики, а не дрібні амбітники, які за всяку ціну хотять бути отаманами в свойому закуткові.

Від „політики до бизнесу.

Ми вже доволі наполітикувалися. Спробуймо тепер взятися до иншої роботи, себто до економічної розбудови нашого життя в Америці.

Ідеальним осередком для нашого економічного розвою був би наш власний банк, але це для нас покищо тільки мрія і то не через те, що ми не маємо грошей, а через загальну зневіру. Тому в теперішних обставинах Інвестмент являється найкращою формою такої фінансової інституції, з якої може повстати майбутній Український Банк. Інвестмент трост виконує функції одного з найголовніших департаментів банку, се є департаменту інвестиційного. А через те легко буде його перетворити в звичайний банк чи трост компані тоді, коли обставини на те дозволять.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(ЗА МІСЯЦЬ КВІТЕНЬ 1930).

I. ПРИХІД:		
З перенесення з попереднього місяця		$ 113.13
Прихід в квітні 1930 р.		1,979.73
РАЗОМ		$2,092.86
II. РОЗХІД:		
а) ВИСИЛКА ДО КРАЮ:		
1) Рідна Школа	$600.00	
2) Бойова організація	425.00	
3) Інваліди ($150 на будову Дому, а $100 на допомогу інвалідам)	250.00	
4) „Просвіта" у Львові	125.00	
5) На воєнні вдови і сироти по стрільцях Української Армії	100.00	
6) Політичні вязні	100.00	
7) На Народний Дім у Виткові Новім	100.00	
8) На Пластовий Дім	50.00	
9) На Укр. Шпиталь у Львові	50.00	
10) Письменники	50.00	
11) На читальню в Виськівцях на Волині	25.00	
12) На краєву пресу	17.50	
13) Кошти висилки і письм	20.25	$1,912.75
б) Кошти удержання канцелярії		25.00
в) Кошти дороги		10.00
г) Висилка делегації до Вашингтону		30.00
РАЗОМ		$1,977.75
III. ЗІСТАВЛЕННЄ:		
Прихід в квітні 1930 р.		$2,092.86
Розхід		1,977.75
Остає в касі Обєднання з кінцем квітня 1930 р.		$ 115.11

Обєднанне Укр. Організацій в Америці.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ПОЛІТИКА ПРИПЕРТИХ ДО СТІНИ.

„Комітет тверезости" епископальної церкви на своїм засіданню в Даласі, в стейті Тексас, видав заклик до американської преси піддержувати прогибіцію.

В сій заяві „комітет тверезости" заявляє, що Америка взялася за прогибіцію та буде її придержуватися раз на все. Се є звичайна собі балачка людий, котрі бачать, що їх справа стоїть зле. Вони пробують ратуватися в сей спосіб, що пускають бляґу, що всі люди стоять з ними.

АБО ТАК, ЯК Я КАЖУ, АБО КОНЕЦЬ СВІТА.

Другий арґумент „комітету тверезости" дуже подібний до першого. Каже комітет, що Америка не може покинути прогибіції, бо якби скасувати прогибіцію, то тоді буде мусіти вернути салун.

Се є очевидна брехня. У богато краях нема прогибіції, а рівночасно нема салуну. Значить, і Америка не стоїть на перехрестю доріг, з котрих одна веде до прогибіції, а друга до салуну.

Чому „комітет тверезости" пускається на такі викрути? Бо не має арґументу за прогибіцію. Не маючи арґументу, який промовивби до здорового розуму, він пускається промовляти до старого чуттєвого упередження до салуну, глибоко вкоріненого в совісти американського народа ще з часів безпамятних пиятик.

Своєю безглуздою аґітацією сухі загорільці доведуть ще до того, що люди їм отверто заявлять: краще салун як прогибіція.

НЕ ПОКИДАЮТЬ СВОЄЇ ПОЛІТИКИ ВЕРТІННЯ.

У своїй брошурці „Тези й Революція" семої краєвої конвенції комуністичної партії Злучених Держав комуністи признаються, що вони не покинуть своєї фракційної роботи в юніях Американської Федерації Праці та не заперестануть своєї боротьби проти „страйколомної" роботи майнерської юнії.

Се все є, очевидно, нічого инчого як явне заповідження вертіння зі середини в робітничих юніях.

ШКОЛА И ЖИТТЯ.

В однім американськім журналі пише один студент, який сього року закінчує каледж, про вагу студій для життя.

Каже він, що сього року вийде з американських колеґій 134,000 студентів. Очевидно, каже він, що вся ся маса студентів не може сподіватися, що вони зараз по виході зі школи дістануть гарні, добре плачені посади. Сього сі укінчені студенти колеґій і не сподіються. Вони ждуть тяжкої боротьби в життю. Вони знають, що їх власні товариші, які чотири роки тому з ними скінчили були „висшу школу", але не пішли на дальші курси до колеґій, тільки відразу станули до роботи, вже певно будуть заробляти більше, як дістануть на вступі студенти з колеґій.

Та все таки автор статті не кривдується. Він каже, що колеґія навчила його не тільки, як робити життя, але й те, як жити.

ВИБІР КАРІЄРИ.

Що значить: школа навчила його жити?

Студент, що писав сю статтю, певно думає, що школа навчила його, яку карієру в життю вибирати. Коли так, то він дещо помикитив. Вибір карієри для молодих людий, які беруться за роботу по скінченню „висшої школи", значить щось инчого, як для тих, що по скінченню „висшої школи" йдуть до колеґій. Ті, що не йдуть до колеґій, звичайно не знають, яку карієру вибирати. Вони звичайно не мають сильної любови до ніякої професії. Чим їм бути, се вони мусять навчитися доперва через практичне пробовання одної та другої професії. Вони зроблять тут певно похибки, але наконець таки найдуть свою дорогу в життю. На сі похибки нема що нарікати. Краще зробити кілька помилок, заким найдеться свою дорогу в життю, як не робити ніякого початку.

Антін Вартовий.

СОНЯШНИЙ ХУТІР

Спомин.

(Присвячую незабутньому дядькові Орфейові Вербяному).

I.

Заходило сонце. Його золоте проміння освічувало ще вершки смерек та ялиць, але внизу на поляні було вже трохи сіро. В печерах, викутих у скелях Бубнища, було холодно. По середині горіла ватра, а кругом на камяних лавах сиділо прогулькове товариство й ловило жадно мої слова:

Це спомин з України...

— Виж хіба не знаєте херсонської зими. Цілий степ — це білий килим, всі хутори й хатки — здалека наче горбики і могили білі, а церковці з бляшаними кришами то тут то там блестять світлом наче брилянтики, розкинені на святочній скатерті...

А де ріка Бог пробила собі шлях, там береги й горби. З гори наче синя смуга заглибини, а біля них, у відступах верстов 20—30 селя й хутори.

Запряжуть бувало трійку баских коней до санчат і гайда в степ. Співаєш, згадуєш колишню славу й летиш думкою у майбутнє. Летиш туди, бо сучасне є важким для тебе.

Це було в лютім 1920 р. Останки У. Г. А. відпочивають по степах. Ждемо весни. XI. Бриґада (чи вже полк „Ч. У. Г. А.") у затиші в околиці. Штаб у Захарівці, — наш курінь в селі Краснополі біля Захарівки. Ми в „союзі" з червоними. Знають той союз наші хлопці, знають і дядьки. Моргають тільки й підсміхаються.

Коло Краснополя у віддалі трох верств хутір. Двіста десятин землі. Його власник Орфей Вербяний.

Серце й душа околичних селян. Його млин меле збіжа всім селянам безустанку й даром. Помагає пашнею, зерном, кіньми й волами. Розуміє, що тяжкі часи, радить людям, як може.

Був раз якось у селі. Стрінувся з нами.

— Слухайте — каже — Їдьте до мене. Виж молоді. Занидієте в безділлі! Розрадитесь, погуторите, потанцюєте. Музиків найму. Зживайтеся з нами. Миж ваші брати рідні!

— Давай, поїдемо!

Поїхало кількох. Другої неділі більше, третьої ще більше. Все, що має, — для нас!

На несміливість у нього принука: —, Чогож ви? Хібаж я чужий? Я за вас душу віддав би!

— Добрий дядько! — хвалять хлопці! — Щира душа українська!

— А можеб так і замешкали в мене? Вам і так кажуть реквірувати харчі. Харчів обмаль; відтяжите команду.

Порадились. Пішло 5-тьох на „кватиру". Тільки й веселости в часах „союза".

Дочка Стеха — ґімназистка — квіт акації. Син, Ваня, син степу. Матір хазяйка — наша мати. І не кличе нас інакше як: сини мої!

І сходиться, бувало, з околиці товариство. Аж дивно, які свідомі. Все чують, все знають, все догадуються. Годі й розказувати цікаве. Хіба що ділимось минулим, надіями, співаємо, помагаємо в праці.

Лютий — лютим, а в нас наче травень.

Чуєш, що не за марним ти сюди прийшов на Вкраїну. Дорожчі вони нам може від своїх.

До села заходимо лише тоді, як служба. Двічі — тричі в тиждень. А так цілими днями у них.

Так багато світла! Так багато сонця! Здається, що хутір і покладений лиш на те, щоб огрівати села і нас.

Ба нагло в зимі прийшла чорна хмара... Десь знад Волги. Викотилася звідтіля й поплила на південь. І крило своє й над соняшним хутором розтягнула. Заздра була благословення, що тиснулося промінчиками з селянських хатин білих до Орфея Вербяного.

II.

Десята година в ночі.

Коло стола ціла сімя і пятьох молодих старшин Галичан. Жужжить самовар, ллється сміх дзвінкий.

З грюкотом відскакують двері й до кімнати впадає пятьох красноармейців...

— Здесь Вербяний?

— Так! Тут!

— Нам нада квартир. Абоз 45 дивізії остановітса...

— Прошу! — і нічого не прочуваючи виходить дядько Орфей на подвіря, щоб показати приміщення. По хвилині вертають. До теплої хати вносять зі собою студінь і жах. Личко Стехи поблідло, руки хазяйки трясуться.

— Чогож ви? — успокоюємо. Але самі мимохіть дивимося в куток, де під кожухом три наші кріси...

— Ви ґалічане? — відзивається один з них, знімаючи кріса.

— Так!

— Ви узнайоте савєтскую власть?

— Гм...

— А вжеж... — відказує один з наших.

І запрошені до чаю, садовляться в кожухах, з вінтовками в руках або й на плечі.

Мовчки покріпляються. Чуєш лише стукіт чарок, шипіння самовару та неспокійні віддихи й „сьорбання".

Так з пів години. Пів години поганої зловіщої мовчанки, що зражує й жахає. Настрій тяжкий, наче брили леду.

Покріпились і встають.

— Ви знаєте, кто я такой? — чуєш слова „подяки".

Мовчанка...

— Я первий революціонер города Адесси! Вот! — І обнажує свою брудну, покриту волосищем руку та показує витатуовану печать: Пятирамена зоря з якором матроса.

Зриваються всі від стола.

— І щож з того? — питає один Галичанин.

— Что? Ви ґалічане! Ґдє у вас красное знамя?

— На шапках!

І паде дикий погляд на стрілецькі шапки, бачить червоні биндочки заялозені і вспокоюється.

— Вас, ґалічан, ми не трогаєм! Только ти, Ваня, здавай ружйо!

— Яке? Не маю — борониться Ваня.

— Єсть! там на горищі! — відзивається люто й вдоволено другий.

Ваня бачить, що нічого не вдіє. — Добре! віддам, воно мені не потрібне. Це як Денікінці змобілізували мене під зиму, я втік від них зі всім, бо я Українець.

— Знаєм! Харашо! — реготеться салдат. — Ми понімаєм, по наказу. Ти пайдьош у команду...

— Нічю не піду!

— Попросимо! — І свиснула нагайка та гадиною обкрутилася довкола шиї хлопця.

Матір і батько кинулись до ніг варварам. Просять. Молять.

Ваня зі сльозами й затисненими з болю устами пішов і приніс заржавілу вже рушницю-александрівку.

— Прошу!

— Вот харашо! — Ну! гайда!

Скупчились біля дверей. Радяться.

— Товариші! — просить дядько. — Лишіть мені дитину! Це одинока надія і підпора моя... Все вам дам...

— Харашо! Моргнув на других. Кинулися три опришки й товчуть прикладами зеркала, посуду, образи. Двох з вимiреними в нашу сторону крісами вартує. Забирають одяг, кожухи...

Син і Стеха плачуть і просять. Мати мліє. А Орфей успокоює нас: — Нехай! Нехай! Щоб сина оставили.

— Чи не встид? — шепче товариш? Їх пятьох... Але заразом бачиш безсилля. Наші рушниці за нами. Огортає тебе і розпука й безрадність.

Відчиняють двері. Виходять. Син, батько і матір за ними. Переходять до челядної. Вони стали під дверми й радяться. Чуємо уривки слів: „Їх нада всєх в штаб Духоніна..."

В наших руках кріси. Зачиняємо двері. Рівночасно чуємо вистріл. Прискакуємо до вікон.. Це вони стріляють до челядної. Гасимо світло. Наші стріли й оклики товчуть шиби вікон. Чуємо зойки. В огні вистрілів бачимо Ваню. Клячить на порозі, зложив руки молитовно й благає життя. Паде стріл! Куля ворога прошибає зложені руки і груди. Стеха зімліла в нашій кімнаті, та нікому занятись нею. Стріляємо, скільки можемо! Втікають. Та лише двох. Трох на снігу сконало. Вибігаємо за ними. Досідають за ворітьми коней і спільно з третім, що беріг виходу з хутора, втікають у степ. Ніякого обозу нема... Здоганяємо кулями.

Забираємо чим скорше Стеху на санки і їдемо в село. Сусід забирає конаючу хазяйку. На хуторі остають лише помордовані дядько Орфей і Ваня.

Я в життю не мав жахливішої ночі. Стою біля ліжка Стехи і приводжу до памяти, як мліє. Стежі Галицької Армії ходять селом, товариші вартують. Пекучий біль душі давить тебе за гортанку. Прокляття тиснеться на уста! Це не молода дівчина біля тебе! Це свята! І цілував би ти сліди її ніг, щоб лише влекшити їй...

Другого дня сконала в лічниці її мати. Комісар волости Дубенко клянеться, що про ніщо не знає.

Але як третього дня кілька околичних сіл зійшлося на кладовищі, щоб похоронити жертви, відділ червоноармейців зі Захарівки порозганяв людей. Приказував бандит Дубенко.

Та жителів соняшного хутора похоронили крадькома старшини і стрільці Галицької Армії.

— — — — — — —

Шумить ліс, заводять ялиці. Мовчанка й мовчанка. Мій друг докидає до ватри кілька гиляк, бухає полумя і червоним світлом красить наші обличча.

І подумаймо собі! У нас можуть бути люде, що хочуть большевицького раю? — перебиває мовчанку товариш.

— Хіба сліпі і діти — відказує другий.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МАТИ.

В Злучених Державах є звичай святкувати **День Матери.**

Се свято обходять Американці кождого року в другу неділю травня. В той день сини і дочки пригадують собі обовязок морального довгу матері. Матері завдячують життє, вихованнє, серце, душу дитини. Діти винні їй найбільший довг і найбільшу вдячність. Нема більшої любови понад любов мами до рідної дитини. Нема жертви, якої мати не віддалаби для своєї дитини. Від приходу дитини на світ мати немов слуга, наче невільниця своєї дитини. Усе своє щастє і добро для неї посвячує. Виводить її у світ широкий і тоді дитина покидає маму, а зачинає жити своїм життєм. Як часто дитина забуває рідну матір, та мати її не забуває до смерти.

Тому се гарний звичай, коли бодай в один день в році пригадають собі діти свою рідну матір. В часі світової війни богато матерей плакали днями і ночами, бо боялися, що прийде до них сумна вістка про смерть сина. Аж ось в другу неділю травня прийшла від сина з Франції телєграма, що він здоровий і мамі желає здоровля. Яка то була радість! Таксамо і тепер у другу неділю травня богато матерей в Америці одержить від дітий желання, квіти, дарунки.

Мати дожидає тої памяти своїх дітий як великого щастя. Здавна поети старались описати любов матери до дітей і любов дітей до матері.

Німецький поет Гайне казав, що і перед королем не схилить голови, а одинокою особою, перед котрою схилить голову, се його мати. Американський поет По написав поезію в честь матери своєї жінки, яку дуже любив. Він оспівав любов до мами, яка віддала йому свою дочку, обдарила його найбільшим щастям.

Норвежський письменник Берстерне Бернсон представляє знову любов матері до сина так: мати, шукаючи сина, висипалась і вилаялась раз на нього перед сусідом. Колиж той прилучився до лайки матері і притакував їй, що син її дійсно нездара і волоцюга, мати скрикнула: „Як ти смієш зневажати мого сина? Се найліпший хлопець в цілому селі. Ані не важся мені злого слова сказати про нього".

Материна догана походить з любови, з журби за сина чи дочку. Бо ніхто не любить її дитини більше від неї, і ніхто так не журиться і ніхто не має того права до неї, що його має мати.

Корнелія — дочка Сципіона Африканського, звана в історії „матерю Ґракхів", жінка живої і відважної вдачі, визначалась видатним розумом. Своїх синів, Тиберія й Ґая, виховала старанно і впоїла в них з наймолодших літ любов до праці для громадського добра і для народу. Одночасно не позбавлена була вона честилюбства, що передала також своїм синам і прищепила їм пристрасть до слави і великих вчинків. Длятого, щоби підтримати в них амбіцію, питала їх: „Невжеж мене завжди будуть кликати „дочка Сципіона", а ніколи „мати Ґракхів"? І діти не завели її надії, укрили славою її імя і хоч обидва загинули траґічно, імена Ґракхів та їх матері Корнелії жиють досі як найкращий взірець громадських чеснот.

Американка німецького походження, славна оперова співачка Шуманн-Гейнк, мала одинайцятеро дітей і попри карієру, яку любила надзвичайно, дала своїм дітям таке гарне виховання, що її ставлять за взірець материнства. На війну вислала пятьох синів, з котрих тільки два вернуло домів. І хоть серце її кровавилось по втраті синів, вона сказала, що була горда, що могла дати своїй державі трох синів. Сьогодня її понад сімдесять літ, а все ще вона є одною з передових співачок.

Та либонь найкраще зобразив любов матери до дитини український поет Степан Руданський. Він каже, що як мати виправляла сина в світ, то казала:

„Нехай, сину мій, ми працюємо,
Нехай цілий вік ми горюємо,
Нехай сохну я, тато горбиться,
Ти на світ поглянь, що там робиться".

Але батько говорив инакше:

„Видиш, сину мій, як працюємо,
Видиш сину мій, як горюємо.
Кождий на світі на те родиться.
Не дивись на світ, що там робиться,
Ти на пчіл поглянь: Є робучії,
Але й трутні є неминучії.

Поет хотів тільки сказати, що у мами є лише безмежна любов до дитини, іноді сліпа любов. Але у батька розумна любов, розвага. Як мати плекає душу і серце дитини, так батько не тільки душу і серце, але й розум, характер дитини.

Любов матери, коли вона надмірна і сліпа, а до того без помочі батька, може зломити дитину. В дитині твориться самолюбство, ради якого вона іноді готова посвятити найбільші цінности і прикмети людини, навіть честь свою і навіть своє власне щастє.

Треба завсіди памятати, що любов матері до дітей не повинна бути сліпа, надмірна. Якаб вона велика не була, вона повинна бути розумна. І сама любов не вистарчить. Треба навчити дитину цінити правду, чесність, людяність.

Без такого виховання небезпечно пускати дітей у світ. Небезпечно, коли їх обдариться тільки надмірною любовю матері і бажанням щастя.

Українські матери в Америці, яких життєві обставини забирають так багато часу, мусять подвоїти свої сили, щоб крім всіх инших чеснот впоїти в свої діти також любов до українського народу, української мови, звичаїв та обичаїв.

Українські матери! Обовязок наш великий. Коли будемо добрими матерями, будемо й добрими дочками свого великого українського народу.

А. Фенчинська.

Суддя (до баби): „За те, що ви злодія спіймали, треба вас похвалити. Але не гарно се, що ви його при тій оказії так тяжко покалічили.

Баба: Я, прошу чесного суду, не знала, що то злодій. Я ждала на мого мужа, що мав прийти з коршми, тай гадала, що то він лізе вікном.

НАЙДАВНІШЕ ЗБІЖЕ.

Колиб котрого року не дописали рижові жнива, в більшій части світа запанував би страшний голод. Та ще ніколи так не було й мабуть не буде. Риж є головною поживою більше людей, ніж якенебудь інше збіже в світі. Найбільше значіння має риж для численних народів Далекого Сходу, Китаю, Індії й Японії. Риж це основа їх істнування. Поправді більше ніж половина мешканців цілого світа жиє переважно рижом. Тай в Америці і в Европі їдять богато рижу.

Щож за причина, що риж є такою цінною ростиною для густо заселених країн? Отже передовсім **достарчає богато тепла й енерґії, є легко та скоростравний** і хоч є богатий в протеїну, то дається легко доповнити іншою поживою. Дальше дає богате жниво з одного акра тай від землі небогато вимагає, а найголовніше, що родиться все і непохибно. Крім того є однаково добрий для тяжко працюючого робітника, для людей, що мусять працювати сидячки тай для реконвалесцентів.

Східний риж богато вартісніший, ніж той, який їдять в інших краях, бо при меленні не усувають з нього верхньої луски, яка має в собі всі поживні части.

В Азії роблять із рижу тісточка, цукорки, горівку й инші продукти.

Пересічний **збір у Злучених Державах між 1915 і 1920. р. виносив понад 843,440 тон,** невеличкий **Сіям продукує сім разів стільки, а Китай та Індії, кожне окремо по 25,200,000 тон річно.** Повна світова річна продукція рижу виносить приблизно 67 міліонів 500 тисяч тон.

До гостя в готелевій кімнаті добувається в ночі готелевий послугач.

Гість: Чого будите мене?!

Послугач: Пане, готель горить!

Гість: Щож мене це обходить, чи я з пожежної сторожі!?

—o—

— Скільки у вас платиться за ловлення риб?

— За першим разом пять долярів, а за другим разом три дні арешту.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Наради в справі устроєння українського походу.

На газетні оголошення та листовні запрошення явилося в неділю 18 травня в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку 66 представників ріжних товариств з Ню Йорку й околичних громад, а межи ними 44 з повновластями від українських товариств з Ню Йорку (центр міста), Бронксу, Бруклина, Стейпелтону, Бейону, Перт Амбою, Елизабету, Джерзи Сіті, Нюарку. Нарадам проводив ініціятивний Комітет (Ілля Гузар, Е. Ляшецький, Стефанія Абрагамовська), а йому до помочи дібрано ще двох представників зпоза Ню Йорку (гром. Шумейко з Нюарку й Олійник з Перт Амбою). Рішено іменно: Стреміти всіма силами до устроєння величавої маніфестації-походу за независимість України в Ню Йорку і завізвати все українське громадянство з цілого нюйорського округа до участи. Щоби як слід сю справу підготовити, рішено відложити похід на післявакаційний час, а тимчасом перевести по громадах вибори делеґатів для зложення комітету для сеї справи. Делеґати мають зїхатися до Ню Йорку в неділю, 15 червня, 1930 р. о год. 3 пополудню, в Народнім Домі, і уложити повну програму походу-маніфестації. Тимчасом має провадити підготовляючу працю ініціятивний комітет, який скликав перші наради, себто Ст. Абрагамовська, Ілля Гузар, Е. Ляшецький. Адреса канцелярії: Українське Інформаційне Бюро, 30 Іст 7-ма вул., Ню Йорк. — На наради наспіла привітна телеграма від стейтового зїзду в Ню Гейвен, Конн., з бажанням як найкращих успіхів в боротьбі проти розбійничого большевизму.

Евген Ляшецький, секретар.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ДІТРОЙТ, МІШ.

На бойову акцію.

З рамени Товариства ім. І. Франка, відділ 146 У. Н. Союза зібрано $50 й вислано до Обєднання з призначенням на допомогу бойовій акції.

Коли би так члени инших відділів збирали у себе кождого місяця хоч по 25 центів від члена, тоді можна би зібрати великий фонд і можна би повести революційну роботу так, що по наших ворогах і слід пропав би на наших землях.

С. Хомяк.

—o—

ДЖОЛІЄТ, ІЛЛ.

На старокраеві видавництва і Рідну Школу.

З Джолієт переслано до Обєднання $31 й призначено:

На Рідну Школу: Осип Кочан $6. а по $3: М. Болехівський і В. Кузь.

На пресовий фонд зложили по $2: Осип Кочан і М. Болехівський.

Осип Кочан зложив ще: $5 на „Літ.-Науковий Вістник", $3 на „Нову Хату", $4 на „Світ" і $3 на „Літопис".

—o—

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Для інвалідів.

За стараннем української православної парохії переведено збірку на інвалідів. Зложили як слідує: Українська Православна Парохія $40.00; Тов. Українська Січ, від. 182 У. Н. Союз, з каси $25.00; Братство св. о. Николая $10.00; Сестрицтво ім. Ольги Бесарабової $10.00; Тов. ім. І. Франка, від. 97 У. Н. С., $5.00; по $2.00: О. Комар і В. Пухир; по $1.00: І. Роздзябік, І. Завада, І. Ладичка, О. Боднарчук, М. Швець, Й. Сагайдак, о. Й. Боднар, А. Деюй; по 50 цнт.: Г. Яськів, І. Мишко. — Разом зібрано $103.00, які вислано до Обєднання, а то $100 на Дім Інвалідів, а $3.00 на допомогу інвалідам.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Писанка на Рідну Школу.

З рамени Української Православної Громади переведено збірку на Писанку для Рідної Школи. Збіркою занявся громадянин Антін Куцик. Зібрано $36 і вислано до Обєднання.

ПРОТОКОЛ

НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА,

яке відбулося в днях 17—20 лютого 1930 р. в домі У. Н. Союза, 81—83 Гренд вулиця, Джерзи Сіті, Н. Дж.

(Продовження).

(18)

Головний предсідатель Микола Мурашко з черги звертається зі звітами до головних радних і заявляє, що хоч досі не практикувалося тай навіть в статутах нема постановлено ясно, що головні радні поза засіданнями мають означене діловодство, з якого обовязані здавати звіт, всеж таки і головні радні мають обовязок для організації по можности працювати бодай в своїм найближчім окрузі, мають всякі справи, яких статут не предвиджує, мають всякі поручення головний уряд заступати й організацію репрезентувати, де і коли того зайде потреба. Головний радний має не лиш право, але й повинність з власного почуття обовязку творити і підтримувати організаційний рух і з такої своєї діяльности повинен здавати звіт. Це правда, що того досі не практикувалося, але тому власне виробилося переконання, що головний радний сам нічого не потребує робити, лиш раз на рік переїхатися до головної канцелярії, вислухати звітів тих урядників, що через цілий рік працювали і видати свою критику або послужити радою. Брак більшої активности головних радних і звітів з їх діяльности довели до того, що тих урядів не цінують як слід, так якби вони були лише для декорації, як злишний баляст. Такої ситуації не можна толерувати і продовжувати, якщо не хочемо, щоби повторився інцидент з минулої конвенції, коли то делегати, не привиклі знати про діяльність головних радних, не хотіли тратити часу на вислухання їх звітів і на конвенції. Уряд головного радного є виборним і члени повинні довідуватися про їх діяльність з звітів на річних засіданнях, а відтак і на конвенції, бо тільки після того можна так, як кождого иншого урядника, його оцінити і за його труд дати йому належний кредит.

Це є перше річне засідання наше після конвенції і ніхто з головних радних до звіту не приготований тай не може мати до здавання богато; всеж таки початок треба зробити і до протоколів для відома членам треба подати, що кождий зосібна сам зробив і що для організації повинність, а чого не повинности робити.

Хай члени про діяльність своїх головних радних довідуються і їх пізнають не лише з того, як котрий инших головних урядників критикує, але передовсім з того, що кождий сам робить і що доброго для організації иншим доражує робити. Прошу отже пані і панів головних радних по черзі забирати своє слово.

Перший забрав слово д-р Микола Клим, лікар з Сейнт Луіс, Мо., головний радний У. Н. Союза, і заявив, що хоч це загально відомо, що в лікаря найменше зайвого часу може бути, себто часу вільного від лікарської практики, та всеж таки він не поминає жадної нагоди, щоби з родинцями бути в сталім контакті і гідно свій уряд радного такої поважної рідної організації репрезентувати. Під пору він заходиться коло зорганізовання молодіжи, яка наміряє в Ст. Луіс осібний відділ заснувати. Мав кілька поручень з головної канцелярії і їх старався в користь організації полагодити. Вкінці заявляє готовість організації послужити, коли того зайде потреба, не жалуючи часу ні трудів.

З черги забрав слово інжінір Володимир Маліевич з Пітсбурґ, Па., заявляючи, що покищо не мав нагоди радити, бо про раду не було нагоди його питати. Вправді і до нього головна канцелярія звертався в кількох справах, але це були переважно справи торкаючися непорозумінь на тлі фінансовім, а що статут зложений так, що не дає права головній уряді мішатися в спорадку місцевих кас відділових, то й на случай непорозумінь між членами головний урядник знаходиться в трудній позиції, тай не легко обидві сторони задоволити. Таксамо, як передбесідник, не жалує часу ні труду прислужитися організації, яка надільа його таким почесним урядом, тай заявляє готовість розвивати в своїй околиці програму ширшої діяльности, якщо вона буде цими зборами або опісля екзекутивним комітетом назначена.

Головний радний Теодор Михальчук з Дітройт, Міш., заявляє, що по конвенції продовжував свою діяльність організаційну так, як бувало до конвенції, яка була конвенцією признана. З тих самих причин, як заявляли попередники, не мав нагоди зробити нічого надавичайного, з чого міг би здавати звіт тай приписувати собі якінебудь надзвичайні заслуги, тим більше, що він ніколи не пробує вибиватися понад других, не менше щирих Союзовців, яких на щастє в його сторонах не бракує, так, що для справ організаційних У. Н. Союза їстнує спільний комітет відділів У. Н. Союза для організаційної роботи, в якім він старається брати участь нарівні з иншими. Той комітет приняв собі за задачу в першій мірі зорганізування всіх українських дітей і заохочування до співпраці організаційної українське жіноцтво в тій околиці.

Гол. радний Т. Михальчук годиться з поглядами передбесідників, що справа будови Сиротинця, то справа трудніща, ніж многі з нас думали, та що тої справи не можна вирішувати без довшої і вичерпуючої загальної дискусії всього загалу членства. Підтримує думку звільнення молодіжи від оплачування газети, але й противиться накладанню нового тягару на конто Сиротинця, а се головно тому, що ми тепер мусимо рефлектувати лише на молодий елемент, який про старість, смерть або за сиріт богато не думає. Думає, що не було би порадно купувати одну більшу фарму для Сиротинця, бо коли розвинеться пластову ідею, то для пластів потрібно буде більше менщих фарм у ріжних стейтах, де пластуни могли би відбувати свої вправи і переводити вакації в своїх власних кемпах. Ті малі фарми могли би бути вжиті і на цілі Сиротинця тай на захист для старців. Уважає, що всеж таки справи Сиротинця-Захисту не можна усувати з першого пляну, а противно, розумною дискусією доказати треба, що ми тій справі віддаємо найбільшу увагу і робимо для неї все, що в наших силах. Збіркову акцію треба оживити, щоби якнайскорше на ту ціль бодай перших сто тисяч зібрати, як це було нашою цілью, коли тую акцію зачинали, а яку то акцію конвенція одобрила. До справи Сиротинця я вернуся, коли на це прийде черга, а тепрі лише кінчу такою заявою, як і передбесідники, що честю свого уряду дорожу і трудів для справ організації не пожалію.

(Далі буде).

„За кулісами".

— То Олесь пустив тебе в трубу? Щож тепер, бідна, робитимеш?

— О то клопіт! Абож то я не мала від року шістьох Олесів у резерві?

—o—

— Куди ти так гониш, хлопче?

— До дому.
— А чого ти так гониш?
— Мама хоче бити мене.
— То чомуж так спішишся?!
— Бо коли б я прийшов пізніше, то мене батько вибе!